

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
„ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”

КАЛІНІНА Олена Геннадіївна

УДК [378.014.6 : 005.6] (73)

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

13.00.06 – теорія і методика управління освітою

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Старобільськ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Державному закладі „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Вакуленко Валентина Миколаївна,
Східноукраїнський національний університет імені
Володимира Даля, завідувач кафедри
загальноосвітніх та фундаментальних дисциплін.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Галус Олександр Мар'янович,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
проректор з наукової роботи

доктор педагогічних наук, доцент
Зварич Ірина Миколаївна,
Національна академія Служби безпеки України,
провідний науковий співробітник науково-
дослідної лабораторії навчально-наукового центру
мовної підготовки

Захист відбудеться 17 грудня 2015 року о 13:00 годині на виїзному засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.053.03 ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” у ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет” за адресою: 84116, м. Слов'янськ, вул. Г. Батюка, 19, ауд. 201.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” за адресою: 92703, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1.

Автореферат розіслано 17 листопада 2015 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

 Г. П. Щука

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Значні соціокультурні перетворення, які характеризують сучасний розвиток європейської цивілізації, спонукають до оновлення та вдосконалення систем освіти. Освітні системи майже всіх європейських країн перебувають у стадії реформування та модернізації. Такі ж тенденції характерні й для вітчизняної системи вищої освіти.

Необхідність реформування системи вищої освіти України, її вдосконалення й підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлена процесами глобалізації. Цілком очевидно, що вирішення цієї проблеми значною мірою залежить від організації управління системою вищої освіти країни: правильності вибору управлінських стратегій, успішності реалізації функцій управління, своєчасності та ефективності управлінських рішень тощо.

В останні роки значно збільшилася кількість досліджень вітчизняних учених з питань управління якістю освіти: О. Янко (організаційно-педагогічні умови управління якістю роботи сучасного дошкільного навчального закладу), А. Харківська (теоретичні і методичні засади управління інноваційним розвитком вищого навчального педагогічного закладу), В. Радченко (управління якістю професійної діяльності викладачів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації), М. Стригунова (удосконалення нормативної бази оцінювання якості освітніх послуг ВНЗ України), С. Шевченко (державно-громадське управління якістю вищої освіти в Україні), М. Артюхіна (забезпечення якості освіти). Окремі аспекти освітнього менеджменту досліджували Є. Хриков, В. Бондар, Т. Сорочан, В. Алфімов, О. Галус, Л. Карамушка, В. Пекельна, В. Григораш та інші науковці.

Незважаючи на це, відзначимо, що теорія і практика управління якістю освіти в Україні знаходиться на стадії розвитку.

Пошуки можливих шляхів підвищення якості вищої освіти в країні спонукають до вивчення світового досвіду, зокрема системи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США. Обґрунтовуємо такий вибір достатньо високими позиціями цих закладів у світових освітніх рейтингах різного спрямування, впливом їхнього наукового потенціалу на розвиток сучасних технологій, високим рівнем умотивованості студентів до навчання та досягнення найкращих результатів.

Природно, що високий рівень якості освіти, який забезпечують вищі навчальні заклади США, викликав значний інтерес науковців. Протягом останніх років у педагогіці з'явилося чимало праць, присвячених різним аспектам американської вищої освіти. Питанням загальноісторичного розвитку системи вищої освіти США присвячені розвідки вітчизняних та зарубіжних науковців: Б. Вульфсона, О. Джуринського, С. Калашнікової, О. Романовської, Д. Бока, Б. Кларка, М. Когана, А. Ніколсона та ін.

Питання підготовки спеціалістів різних напрямків розглянуто в роботах С. Бурдіної (підготовка магістрів управління освітою), Я. Бельмаз (підготовка викладачів вищої школи), В. Корнієнко (професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук з прикладної лінгвістики), В. Поліщук (підготовка фахівців із соціальної роботи).

Організаційні та кадрові аспекти управління американською вищою освітою висвітлили такі науковці, як В. Громов, Д. Дзвінчук, М. Дудка, С. Запрягаєв, А. Лютих, В. Лунячек; управління державним сектором вищої освіти – С. Калашнікова, О. Верхогляд; оцінювання навчальних досягнень студентів розглядали І. Булах, О. Волосовець, Ю. Вороненко, І. Зварич. Проте, поза увагою дослідників залишилась система управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США.

Отже, об'єктивна потреба в підвищенні якості вітчизняної вищої освіти з урахуванням передового зарубіжного досвіду управління якістю освіти у вищих навчальних закладах, недостатня теоретична та практична розробленість проблеми зумовили вибір теми дослідження: „Система управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США”.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в межах комплексної теми наукового дослідження „Модернізація діяльності вищого закладу освіти в контексті європейської інтеграції” (державний реєстраційний № 0103U004993) ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Тема дисертації затверджена Вченою радою ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (протокол № 3 від 29 жовтня 2010 року) й узгоджена Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології України (протокол № 9 від 21 грудня 2010 року).

Об'єкт дослідження – система вищої освіти США.

Предмет дослідження – теоретичні та організаційні основи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США.

Мета дисертаційної роботи – розкрити теоретичні та організаційні основи системи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США та визначити потенційні можливості використання ідей американського досвіду в розвитку системи управління якістю вищої освіти в Україні.

Для досягнення мети було поставлено такі *завдання*:

- на основі аналізу наукового доробку вітчизняних та зарубіжних учених виявити стан дослідженості проблеми управління якістю вищої освіти;
- здійснити теоретичний аналіз основних понять, які характеризують проблему управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США;
- проаналізувати стан управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США в історичному та сучасному аспектах;
- установити основні показники якості освіти та принципи управління якістю вищої освіти в США;

- охарактеризувати процедури внутрішнього управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США;
- визначити можливості використання американського досвіду в управлінні якістю підготовки спеціалістів у вітчизняній системі вищої освіти.

Методологічною основою дослідження є положення теорії наукового пізнання з її діалектичними принципами взаємозв'язку та взаємозумовленості закономірностей і явищ об'єктивної дійсності, неперервності розвитку; теорії систем, теорії управління якістю.

Відповідно до загальних положень компаративістики було визначено країну, рівень освіти, конкретизовано напрям, який співвідноситься із сучасними потребами вітчизняної освіти. Історико-хронологічний підхід дозволив здійснити вивчення історичного розвитку управління якістю вищої освіти в США. Системний підхід забезпечив дослідження управління якістю вищої освіти як відкритої системи, сукупність зв'язаних і взаємодіючих частин підсистем, які забезпечують виникнення цілого, що має власні якості, відмінні від якостей складових його частин. Процесний підхід до теоретичного обґрунтування управління якістю вищої освіти обумовлений визначенням освітньої системи як сукупності процесів.

Теоретичну основу дослідження становлять положення й висновки, що стосуються проблем становлення й розвитку вищої освіти в США (Д. Діл, Р. Бірнбаум, П. Івелл, В. Вахштайн, А. Кохен, С. Калашнікова, О. Романовська, С. Бурдіна, О. Рузанова, М. Серебрякова); досліджень у сфері якості вищої освіти (А. Астін, С. Бог, Р. Барнет, Б. Він, Д. Сеймур, Е. Грейді, Г. Боуен, Л. Харві, Д. Грін, М. Кісіль, В. Кремень, В. Вікторов); теорії управління якістю (Е. Демінг, Дж. Джуран, А. Фейгенбаум, Р. Каплан, Д. Нортон); використання теорії загального управління якістю у вищій освіті (Р. Барнет, Л. Харві, Е. Саліс, Л. Шер, Д. Тітер, Дж. Коч, Д. Сеймур, М. Муноз); проблем управління якістю вищої освіти (Дж. Бренан, Т. Ша, Г. Родз, Дж. Ньютон, Г. Срікантан, Б. Рубен, О. Волков, Л. Віткін, Л. Одерій, Є. Хриков, В. Стельмашенко, С. Шевченко, Е. Злобін, Е. Коротков, Є. Яковлев); методології порівняльної педагогіки (О. Локшина, І. Зварич, Н. Лавриченко, А. Сбруєва, О. Джуринський).

Для розв'язання завдань роботи використано комплекс **методів дослідження**: теоретичного аналізу й синтезу – порівняльно-зіставний аналіз та узагальнення, що дали змогу систематизувати та узагальнити погляди науковців; понятійно-термінологічний – для конкретизації понятійно-категоріального поля дослідження; системно-компонентний – для визначення основних елементів системи управління якістю освіти; системно-структурний – для визначення зв'язків між елементами цієї системи; системно-функціональний – для встановлення функцій цієї системи, заданих соціальним замовленням; системно-історичний у дослідженні процесу становлення управління якістю вищої освіти; предметно-хронологічної ретроспекції – для дослідження змін у теорії та практиці управління якістю вищої освіти в США в

різні періоди її становлення; порівняння – під час виявлення загальних та специфічних характеристик систем управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США та України.

Джерельна база дослідження. У процесі наукового пошуку використано:

- національні та інституційні нормативні документи, що регулюють якість вищої освіти в США (Закон „Про вищу освіту”, звіт „Нація у небезпеці: імператив для освітніх реформ”, звіт Національної комісії Спеллінгс „Перевірка керівництва: прогнозування майбутнього вищої освіти США”, „Відповідність вимогам: національний звіт з вищої освіти”, стратегічні плани, програми вдосконалення якості університетів) та Україні (Закон України „Про вищу освіту”, Постанови Кабінету Міністрів України „Про розроблення державних стандартів вищої освіти”, „Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти”, Наказ Міністерства освіти і науки України „Про затвердження Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року”);

- ґрунтовні праці вітчизняних та зарубіжних науковців з проблеми дослідження;

- публікації з іноземних („Quality in Higher Education”, „New Directions for Institutional Research”, „Higher Education”, „Higher Education Management and Policy”, „Quality Assurance in Education”, „Total Quality Management”, „Университетское управление: практика и анализ”, „Педагогика”, „Вопросы образования”) та вітчизняних („Вища освіта України”, „Вища школа”, „Філософія освіти”, „Педагогіка і психологія”) періодичних видань, матеріали міжнародних наукових конференцій з проблем управління якістю вищої освіти та ін.

У процесі дослідження було використано матеріали з фондів бібліотеки американського університету Франклін Пірс, Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Горького, бібліотеки ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, мережі Інтернет.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на основі аналізу автентичних джерел в українській педагогіці *вперше* у вітчизняній педагогічній науці на основі компаративного підходу здійснено цілісний аналіз системи управління якістю вищої освіти США; визначено спільне й відмінне в організації управління якістю вищої освіти в США та Україні (щодо таких ознак, як ступень автономії університетів, характер акредитації, рівень взаємодії ВНЗ з ринком праці, орієнтація внутрішніх систем управління якістю, ступень відкритості інформації щодо результатів діяльності ВНЗ); встановлено можливість упровадження ідей американського досвіду у вітчизняну педагогічну практику. *Поглиблено* розуміння основних показників якості (показники результативності діяльності ВНЗ, показники рівного

доступу до вищої освіти, показники якості професорсько-викладацького складу, фінансові показники), принципів (чітке розуміння місії і бачення університету всіма учасниками освітнього процесу, ефективне керівництво й процеси управління на всіх рівнях, регулярна оцінка і вдосконалення програм та послуг, визнання потреб споживачів орієнтиром для прийняття рішень) та процедур управління якістю вищої освіти, які використовуються у вищих навчальних закладах США. *Дістали подальшого розвитку* наукові уявлення про теоретичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США, інтерпретація змісту основних дефініцій з управління якістю вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його положення, результати й висновки можуть бути використані у процесі модернізації освітньої системи України в контексті інтеграції у світовий освітній простір. Зокрема, розроблені рекомендації можуть бути використані керівниками навчальних закладів у процесі формування системи управління якістю на інституціональному рівні, а також для розробки ефективної стратегії підвищення якості і окремих об'єктів, і всієї системи управління. Результати дослідження можуть бути використані у процесі підготовки фахівців з управління в галузі освіти, викладачами вищих навчальних закладів для читання курсів лекцій, у самостійній роботі студентів, під час розробки програм та навчальних курсів у системі підвищення кваліфікації викладачів і управлінських кадрів різних рівнів. Теоретичні положення й зібраний фактичний матеріал можуть слугувати основою для подальших наукових розвідок у галузі теорії й практики управління освітою.

Апробація результатів дослідження. Основні результати і висновки дисертаційної роботи були обговорені та здобули позитивну оцінку на засіданнях кафедри педагогіки та кафедри державної служби та управління навчальними й соціальними закладами Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. Основні положення дисертації було виголошено на таких міжнародних конференціях: „Управління освітнім закладом: стан проблем, стратегії розвитку” (м. Одеса, 2011), „Якість освіти – управління, сертифікація, визнання” (м. Краматорськ, 2011), „Ділове та публічне адміністрування” (м. Луганськ, 2013), „Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи” (м. Дрогобич, 2015).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено в 9 публікаціях, серед яких 5 статей – у фахових наукових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (268 найменувань, з них 153 – іншомовні), 12 додатків на 28 сторінках. Робота містить 5 таблиць на 9 сторінках, 4 рисунки. Загальний обсяг дисертації становить 259 сторінок, 201 з яких – сторінки основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У Вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету й зумовлені нею завдання, з'ясовано предмет і об'єкт дослідження, висвітлено методологічну та теоретичну основи дисертаційної роботи, схарактеризовано методи наукового пошуку, джерельну базу дослідження; розкрито наукову новизну й практичне значення роботи, подано інформацію про апробацію результатів дисертації та її структуру.

У першому розділі „**Теоретичні основи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США**” визначено ступінь розробленості проблеми управління якістю вищої освіти у сучасній вітчизняній та зарубіжній науці; здійснено теоретичний аналіз основних понять, які характеризують проблему управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США; окреслено основні підходи до управління якістю вищої освіти в США.

На основі теоретичного аналізу наукового доробку вітчизняних та зарубіжних учених було визначено, що найбільш актуальними напрямками досліджень є встановлення методологічних підходів до вирішення проблеми управління якістю вищої освіти (Н. Селезньова, Є. Хриков, В. Безпалько, Ю. Конаржевський, М. Поташник, П. Трет'яков, Е. Злобін, С. Міщенко, Н. Матвєєва, М. Широкова, М. Брукс, Н. Бекет, Е. Бог, Б. Стенсакер), визначення теоретичних та організаційних основ створення систем управління якістю у вищих навчальних закладах на базі міжнародних стандартів ISO серії 9000 та інших моделей управління якістю (Л. Віткін, О. Волков, Г. Хімічева, А. Зенкін, О. Котикова, Л. Пшенична, Є. Хриков, Р. Кучма, І. Гончар, Дж. Бренан, Т. Ша, Д. Діл, Г. Срікантан, Дж. Далрімпл); аналіз міжнародного досвіду управління якістю вищої освіти (М. Бойченко, М. Степко, Є. Хриков, С. Ніколаєнко, Г. Калінічева, Ю. Колер, В. Вахштайн, Г. Поберезська, О. Мартинюк, О. Рузанова, М. Серебрякова, Г. Родз, Б. Спорн, Дж. Бреннан, Т. Ша).

Останнім часом в українському освітньому дискурсі все частіше фігурують поняття оцінки якості освіти, моніторингу якості освіти. Проблема оцінки якості освіти порушена у вітчизняній науковій літературі з питань управління освітою, а саме в роботах В. Вікторова, Л. Одерія, І. Анненкової, І. Булах, С. Зайця, М. Згуровського. Багато праць зарубіжних науковців також присвячено питанню оцінки якості вищої освіти (Б. Рубен, В. Борден, Дж. Райс, Г. Келс, Дж. Бреннан, П. Ювел).

Спостерігаємо посилення уваги до таких напрямів, як організаційні основи управління якістю підготовки фахівців, державні та державно-громадські механізми управління якістю вищої освіти, підвищення якості вищої освіти, проте напрацювання в цій галузі не такі значні. Наявні дослідження містять і загальні, і локальні підходи до вирішення проблем управління якістю вищої освіти, разом із тим вони не створюють цілісної наукової теорії розвитку системи управління якістю вищої освіти.

На основі аналізу позицій ряду авторів відносно змісту ключових понять з проблеми управління якістю вищої освіти з'ясовано сутність та співвідношення понять – якості як загальнонаукової категорії та якості вищої освіти, управління та управління якістю вищої освіти. Поняття „якість вищої освіти” впродовж багатьох років перебуває в зоні пильної уваги вітчизняних і зарубіжних дослідників (М. Кісіль, В. Вікторов, В. Кремень, Г. Володіна, Г. Радзівілова, О. Рузанова, Л. Харві, Д. Грін Р. Барнет, Б. Вінн, Е. Бог), але його сутність визначається неоднозначно.

В американському науковому дискурсі якість вищої освіти переважно трактують як задоволення потреб споживачів освітніх послуг; як відповідність діяльності ВНЗ сформульованій меті та досягнення поставлених цілей; як безперервний процес трансформації учасників освітнього процесу або навчальні досягнення студентів; підзвітність ВНЗ державі та суспільству щодо результатів своєї діяльності; у контексті інституціональних ресурсів (кадрових, інтелектуальних, фізичних, фінансових) та репутації ВНЗ.

Багато американських дослідників (А. Астін, Б. Вінн, Л. Харві, Д. Грін) акцентують увагу на так званій „доданій вартості” або трансформації особистості студента, впливі ВНЗ на його знання та особистісний розвиток. Відповідно, на їхню думку, якісною є освіта тих університетів, які мають найбільший вплив на знання та особистісний розвиток студентів.

На рівні Американського товариства з якості (світового співтовариства, яке займається проблемами якості і ділиться думками та інструментами вдосконалення якості) виділяється чотири аспекти якості освіти: підзвітність, узгодження навчальних планів, оцінювання та задоволення потреб студента.

Вітчизняна академічна спільнота схильна інтерпретувати якість вищої освіти в розрізі її відповідності суспільним потребам і очікуванням споживачів освітніх послуг; відповідності стану й результативності процесу освіти державним освітнім стандартам; формування професійних компетенцій; розвитку суспільства в певному часовому вимірі, що має розглядатися в динаміці змін; соціального партнерства державних органів, роботодавців та громадськості.

Загалом, за результатами аналізу та узагальнення визначень поняття „якість вищої освіти” у зарубіжній та вітчизняній науковій літературі, ми виокремили соціальний, ресурсний, репутаційний, динамічний, процесуальний, результативний та багатопараметричний підходи до трактування якості вищої освіти. Чітко спостерігаємо еволюцію тлумачення сутності досліджуваного поняття, що спочатку визначається як репутація, ресурси, стандарти, а потім як результати або показники розвитку особистості.

У системі вищої освіти США відбувалася еволюція підходів до визначення поняття якості вищої освіти від репутаційного, який акцентує увагу на престижності та рейтингу ВНЗ, до результативного, що відображає ступінь відповідності реально досягнутих освітніх результатів нормативним вимогам і особистісним очікуванням тих, кого навчають, та динамічного, який

передбачає, що якість освіти – це постійне вдосконалення процесів і результатів освітньої установи та розвиток потенціалу її членів. Цей перехід був обумовлений, перш за все, зниженням рівня навчальних досягнень студентів і, як наслідок, підвищенням інтересом суспільства до результатів їхньої навчальної діяльності, які свідчать про ефективність освітніх послуг ВНЗ.

У межах нашого дослідження ми надаємо перевагу динамічному підходу та використовуємо його в трактуванні якості вищої освіти, оскільки саме він використовується в науковому дискурсі США з поширенням теорії загального управління якістю, яку ми беремо за основу під час аналізу внутрішньої системи управління якістю освіти університетів США. Під *управлінням якістю вищої освіти* ми розуміємо цілеспрямований процес взаємодії керівної та керованої підсистем, спрямований на досягнення очікуваних результатів, що виявляються в якості сформованих компетенцій особистості та позитивній динаміці її розвитку.

Вивчення історичного розвитку управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США дало змогу виявити, що різні механізми управління якістю вищої освіти домінували в певні періоди становлення американської вищої школи. В американській системі вищої освіти можна простежити тенденцію зміщення акценту з контролю якості вищої освіти на його забезпечення, оцінювання й, нарешті, управління.

Управління коледжами колоніального періоду зводилося до контролю якості освіти з боку зовнішньої влади в особі церкви й непрофесійних комітетів. Модель управління університетом на чолі з президентом і радою піклувальників, заснована на принципі університетської автономії та виборності керівних посад, сягала корінням у англійську традицію. Зародження забезпечення якості освіти припадає на кінець XIX століття – період виникнення незалежних органів з акредитації, основними функціями яких були забезпечення та вдосконалення якості освіти. Зростання вимог до підзвітності та ефективності ВНЗ у 1980-ті роки відображало зміщення управління з професійної сфери в політичну, визначення вищої освіти двигуном економічного поступу. Цей період розвитку американської вищої освіти позначений формуванням політики оцінювання результатів навчання студентів та інституціональних результатів загалом.

На сучасному етапі в США до управління якістю вищої освіти застосовують системний, процесний, синергетичний, ситуаційний, компетентнісний та комплексний підходи. Системний підхід дозволяє розглядати управління якістю вищої освіти як відкриту систему, сукупність зв'язаних і взаємодіючих частин підсистем, які забезпечують виникнення цілого; синергетичний підхід – як систему, яка самоорганізується або самонавчається, а процесний – як сукупність процесів. Ситуаційний підхід дозволяє визначити основні змінні, їхній вплив на якість вищої освіти й ефективність управління системою підготовки фахівців. Основними

завданнями комплексного підходу до управління якістю освіти виступають орієнтація діяльності освітньої установи на задоволення вимог споживачів, безперервне вдосконалення її процесів і участь усього персоналу в розв'язанні проблем якості. Хоча ці підходи взаємодоповнюють один одного, саме комплексний підхід відіграє особливу роль у вищій школі США, оскільки виступає у вигляді концепції загального управління якістю (TQM), що дозволяє системно й цілісно охоплювати управління якістю діяльності освітньої організації.

У другому розділі „Управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США” охарактеризовано сучасний стан управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США, встановлено показники якості освіти та принципи управління якістю вищої освіти в США, описано процедури внутрішнього управління якістю вищої освіти в США та визначено можливості використання американського досвіду в формуванні системи управління якістю вітчизняних ВНЗ.

Для управління якістю вищої освіти в Сполучених штатах сформовано дворівневу систему: на рівні управління вищою освітою (макрорівень) і на рівні вищого навчального закладу. Зовнішнє забезпечення якості вищої освіти передбачає контроль і нагляд з боку незалежних зовнішніх органів за виконанням університетами та коледжами своїх обов'язків. Внутрішнє забезпечення якості включає політику і діяльність освітнього закладу, спрямовану на контроль і вдосконалення якості своїх освітніх послуг. Варто відзначити пріоритетність інституційного рівня управління якістю освіти в американській системі управління якістю вищої освіти, оскільки вона носить децентралізований характер.

Важливим аспектом управління якістю вищої освіти в США є постійне самовдосконалення. Професійна саморегуляція й акредитація ВНЗ націлені не тільки на забезпечення академічних стандартів, а й на постійне вдосконалення їхньої діяльності. Процес управління якістю виростає з партнерства між адміністрацією й викладацьким складом і є щоденним елементом їхньої діяльності, що служить підставою для внутрішньоуніверситетських реформ.

Наступний важливий аспект управління якістю – це ефективність університету як організації, що передбачає обов'язкове формулювання місії, мети й завдань навчального закладу, які переносяться викладачами й персоналом в освітні програми. Визначення місії та завдань університету є необхідною умовою акредитації університетів США.

З огляду на практику управління якістю освіти в найбільш репрезентативних американських університетах можна відмітити, що вони мають спеціальні відділи з управління якістю освіти, які оперують принципами постійного вдосконалення якості, розробляють на їхній основі програми та моделі вдосконалення якості освітнього процесу. Основними завданнями відділу є визначення показників інституціональної ефективності для різних категорій, створення культури постійного вдосконалення через

документацію й обмін найкращими практиками. Крім того, він сприяє ефективному використанню ресурсів в удосконаленні інституціональної якості та надає інформацію й відомості для прийняття рішень на рівні університету.

Тенденція індустріалізації вищої школи призвела до запозичення прогресивними лідерами вищої освіти практик приватного сектора (стратегічного планування, моделей управління якістю). Аналіз досвіду управління американськими ВНЗ свідчить, що найвпливовішими комерційними концепціями управління якістю в освітній сфері є загальне управління якістю, Національна премія якості Малкольма Болдріджа, збалансована система показників. В основі цих моделей управління якістю лежить філософія загального управління якістю, яка заснована на участі всього персоналу в удосконаленні якості й спрямована на досягнення довгострокового успіху через задоволення вимог споживача.

Найбільш наближеною до цілей та умов вищої освіти є Модель досконалості у вищій освіті, яка використовується для оцінювання й планування діяльності всього університету або його окремих підрозділів. Модель досконалості у вищій освіті використовується як організаційна програма самооцінювання в структурних підрозділах більше 30 університетів та коледжів США, серед яких університет Ратджерса, Каліфорнійський університет, Вісконсінський університет, Іллінойський університет, Вермонтський університет та ін.

В американській освітній спільноті показники якості вищої освіти тотожні поняттю „показники ефективності” ВНЗ. Вони визначаються як чисельні значення, які забезпечують систему мір для кількісного і якісного оцінювання діяльності системи і які можуть бути отримані різними способами.

Для оцінювання якості вищої освіти США використовуються два типи показників: показники ефективності, які розробляються адміністрацією штатів або самими університетами, та акредитаційні критерії визнаних регіональних органів з акредитації.

Показники ефективності використовуються з метою вдосконалення, підзвітності або порівняння з іншими ВНЗ і служать визначальним чинником у питанні державного фінансування університетів. Зазначимо найуживаніші показники ефективності в оцінюванні діяльності американських університетів: показники результативності діяльності ВНЗ (відсоток випуску / відсіву студентів, відсоток випускників, що закінчили ВНЗ за 6 років, відсоток працевлаштованих за фахом), показники рівного доступу до вищої освіти (відсоток зарахування абітурієнтів різного віку, статі, рас), фінансові показники (вартість навчання, фінансова допомога студентам), показники якості професорсько-викладацького складу (наявність ученого ступеня, кількість наукових публікацій, результативність педагогічної діяльності).

У процесі визначення принципів управління якістю освіти американських ВНЗ ми обрали Модель досконалості у вищій освіті, а також принципи загального управління якістю, які було адаптовано до умов освітньої

сфери в цій моделі. Зазначимо найсуттєвіші з них: чітке розуміння мети й майбутніх спрямувань усіма членами навчального закладу; ефективне керівництво й процеси управління на всіх рівнях; стратегічне планування; інформація про потреби та очікування основних споживачів освітніх послуг; кваліфікований і відданий своїй справі персонал; систематична перевірка й оцінка результатів інституційної діяльності.

Отже, вищезазначені принципи управління якістю вищої освіти ще раз свідчать про важливість в управлінні якістю вищої освіти США таких аспектів, як формулювання політики ВНЗ, задоволення потреб споживачів освітніх послуг, залучення всіх зацікавлених груп в оцінювання й постійне вдосконалення процесів ВНЗ.

Дослідження процедур управління якістю вищої освіти США виявило, що самооцінювання діяльності університету, зокрема оцінювання результатів його освітньої діяльності, стратегічне планування, моніторинг та вдосконалення якості вищої освіти є невід'ємними компонентами системи управління якістю західних ВНЗ.

Одну із провідних позицій в управлінні американськими ВНЗ займає самооцінювання, яке дозволяє університетам з'ясувати їхні сильні й слабкі сторони і на підставі проведеного аналізу визначити найбільш відповідні стратегії вдосконалення їхньої діяльності. Зазвичай процедура інституційного оцінювання здійснюється на основі моделі з оцінювання, подібної до Моделі досконалості у вищій освіті, за певними стандартами організаційної ефективності. У випадку використання цієї моделі університет оцінюється за такими категоріями стандартів, як керівництво, цілі та плани, споживачі, програми та послуги, викладачі, співробітники й робоче місце, оцінювання й використання його результатів, інституційні досягнення.

Процес стратегічного планування є одним із найголовніших факторів успіху американського університету і включає формулювання місії, бачення основних принципів діяльності ВНЗ. Останнім часом підкреслюється гнучкість та динамізм стратегічного планування, увага зміщується з його формулювання на впровадження. Керівники навчальних закладів усе частіше вбачають головну мету планування не в створенні плану, а в стимулюванні змін.

Вдосконалення – одна із основних цілей формування внутрішньовузівської системи управління якістю освіти і, відповідно, процес вдосконалення посідає чільне місце в ній. Серед стратегій вдосконалення якості вищої освіти, які активно використовуються американськими ВНЗ, є оцінювання навчальних досягнень студентів, інституціональне вдосконалення, удосконалення процесів та акредитація. Процедура вдосконалення університетів, які використовують Модель досконалості у вищій освіті, реалізується за такою схемою: самообстеження – встановлення пріоритетів удосконалення – планування проєктів удосконалення – впровадження проєктів – завершення проєктів і звіт про прогрес.

Для того, щоб удосконалення якості освіти стало невід'ємною частиною політики та постійної діяльності ВНЗ необхідно формувати культуру якості, що можливо лише в атмосфері особистої відповідальності в межах чітко викладених інституціональних стратегій і політики, які поділяються всім колективом і формують цілісну систему.

Порівняльний аналіз систем управління якістю вищої освіти України та США дає змогу стверджувати, що основні розбіжності стосуються ступеня автономії університетів і, відповідно, контролю ВНЗ державними установами, характеру акредитації (добровільна в штатах і обов'язкова в Україні), рівня взаємодії ВНЗ із соціальною інфраструктурою та ринком праці (високий в США та низький в Україні), джерел фінансування вищої освіти, орієнтації систем управління якістю (американська система орієнтується на поліпшення діяльності ВНЗ, українська – на підзвітність), показників якості освіти (показники ефективності в США і освітні стандарти в Україні), рівня сформованості внутрішньовузівської системи управління якістю освіти (великий досвід упровадження систем управління в американських ВНЗ порівняно з українськими), ступеня відкритості інформації про результати діяльності ВНЗ (високий в університетах США і низький в Україні).

Зіставлення основних принципів, процедур, показників управління якістю вищої освіти в США та Україні дозволяє визначити потенційні можливості використання американського досвіду у вітчизняній практиці.

На макrorівні управління якістю вищої освіти важливе впровадження державно-громадського управління, яке передбачає створення незалежних національних агентств з гарантування якості та часткову передачу повноважень цим агентствам, надання більшого ступеня автономії ВНЗ; інтеграція зовнішнього та внутрішнього оцінювання якості вищої освіти, що буде сприяти її підвищенню; створення міцної національної системи моніторингу якості вищої освіти та індикаторів якості вищої освіти.

На рівні вищого навчального закладу ми вбачаємо доцільною розробку та впровадження внутрішньовузівських систем управління якістю освіти на базі моделей, орієнтованих на постійне вдосконалення якості освіти; вдосконалення взаємодії ВНЗ з соціальною інфраструктурою; поглиблення професіоналізації кадрів управління в галузі освіти; пошук додаткових джерел фінансування вищої освіти, наприклад, через бізнес інвестиції в науково-дослідну діяльність; реалізацію постійного зворотного зв'язку зі студентами через їхнє оцінювання діяльності викладачів; формування стійкої культури якості ВНЗ, яка перетворить вдосконалення якості освіти на невід'ємну частину повсякденної діяльності; забезпечення доступності та відкритості інформації про діяльність ВНЗ для зацікавлених сторін.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено всебічний аналіз накопиченого досвіду управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США, визначено його

базові складники, окреслено можливості використання інноваційних ідей американського досвіду в розвитку системи управління якістю вищої освіти в Україні.

1. У роботі здійснено аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, у результаті якого встановлено основні напрямки досліджень у галузі управління якістю вищої освіти: методологічні підходи до управління якістю вищої освіти, впровадження систем управління якістю у вищих навчальних закладах, моніторинг якості вищої освіти. З боку вітчизняних науковців спостерігаємо підвищений інтерес до міжнародного досвіду управління якістю вищої освіти. Коло інтересів американських учених охоплює підвітність вищих навчальних закладів державі, оцінювання та підвищення якості вищої освіти, державні та недержавні підходи до управління якістю вищої освіти, моделі управління якістю, що використовуються у вищій школі та інші питання.

Водночас питання щодо організаційних основ управління якістю підготовки фахівців, внутрішніх процесів управління якістю вищої освіти, інструментів забезпечення освітньої якості потребують ґрунтовного дослідження. Це дало підстави стверджувати, що проблеми управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США потребують спеціального вивчення.

2. У результаті теоретичного аналізу понять, які визначають управління якістю вищої освіти в США, встановлено, що сутність цих понять постійно змінювалася, це дало змогу простежити еволюцію цієї системи.

Наявність різних підходів (соціального, ресурсного, репутаційного, динамічного, процесуального, результативного та багатопараметричного) до визначення сутності якості вищої освіти детермінували відсутність однозначності в сучасному трактуванні поняття „якість вищої освіти”. В американській вищій освіті найбільше визнання отримали соціальний, результативний та динамічний підходи. Відповідно до останнього якості вищої освіти – постійне вдосконалення процесів і результатів освітньої установи, розвиток потенціалу її учасників, що обумовлено зміною цілей освіти, запитів студентів, суспільства та ринку праці. Сучасне розуміння поняття якості вищої освіти поєднує аналіз досягнення поставлених цілей самим університетом як організацією та результат здобуття вищої освіти самим студентом, його готовність до подальшої професійної діяльності.

Ключовим поняттям дисертаційної роботи є „управління якістю вищої освіти”, яке визначається як цілеспрямований процес взаємодії керівної та керованої підсистем, спрямований на досягнення очікуваних результатів, що виявляються в якості сформованих компетенцій особистості та позитивній динаміці її розвитку.

3. Виокремлено основні підходи до управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США, які представлено в ретроспективі й сучасному розумінні.

Ретроспективний аналіз управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США дав змогу виявити домінування різних механізмів управління якістю вищої освіти в певні періоди становлення американської вищої школи. Простежується зміщення акценту з контролю за якістю вищої освіти з боку непрофесійних комітетів на саморегульовану діяльність вишу з управління якістю освіти через побудову системи управління якістю освіти на інституційному рівні на основі корпоративних моделей управління.

Науково-теоретичний аналіз положень в галузі соціального управління, управління освітніми системами дав підстави виокремити такі сучасні підходи до управління якістю вищої освіти в США, як системний, процесний, синергетичний, ситуаційний, компетентнісний і комплексний.

В основі системи управління якістю вищої освіти в США лежить системний та процесний підходи, тому що вони концептуалізовані в моделі загального управління якістю, яка має значний вплив на управління якістю освіти в американських вишах.

З позицій системного підходу управління якістю вищої освіти в США виступає підсистемою, що входить до складу метасистеми освіти США і являє собою впорядковану сукупність цілей, змісту, форм і методів взаємодії суб'єктів вищої освіти, а також отриманих результатів цієї взаємодії.

Згідно з процесним підходом управління якістю розглядають як процес, серію безперервних взаємозалежних дій.

4. Визначено, що для управління якістю вищої освіти в США сформовано систему управління і на макрорівні, і на рівні вищого навчального закладу. Систему управління якістю ми розглядаємо як сукупність організаційної структури, методик, процесів і ресурсів, необхідних для здійснення загального управління якістю.

Система управління на макрорівні передбачає обмежений контроль з боку федерального уряду, регіональних агентств з акредитації й адміністрації штатів; управління на мікрорівні здійснюється через створення інституційної системи управління якістю на основі певної моделі управління якістю.

Доведено, що інституційний рівень управління є ключовою ланкою в системі управління якістю вищої освіти США, оскільки основна роль у контролі над інституційною діяльністю відведена самим закладам.

Аналіз інституційного рівня управління якістю дозволив виокремити такі тенденції: активне запозичення вишами комерційних моделей управління якістю, таких як загальне управління якістю або постійне вдосконалення якості, Національна премія якості Малкольма Болдріджа, серія стандартів ISO 9000; орієнтація на постійне вдосконалення своїх робочих процесів через залучення всього персоналу, у тому числі керівництва, до аналізу процесів і розробки стратегії їхнього поліпшення; створення відділу з управління якістю освіти з метою оцінювання та вдосконалення інституційних процесів.

Акцентуємо увагу на важливості в управлінні якістю вищої освіти США стратегічного планування, яке передбачає формулювання політики ВНЗ.

Американські університети розглядають планування як процес, заснований на аналізі соціальної місії університету, зовнішніх і внутрішніх умов діяльності для досягнення визначених цілей.

5. Вивчення наукової літератури та матеріалів з практики діяльності американських вишів дало нам підстави виявити такі елементи системи управління якістю освіти, як показники якості освіти, принципи та процедури управління якістю вищої освіти.

Ми встановили, що першочерговими в оцінюванні якості американської вищої освіти є показники рівного доступу до вищої освіти (представленість різних рас, статей і національностей серед студентів і викладачів), результативності діяльності ВНЗ (відсоток випуску / відсіву студентів), якості освітнього процесу та фінансування (показник вартості навчання і фінансової допомоги студентам).

Основними принципами управління якістю вищої освіти є: визначення місії, бачення бажаних результатів вищого навчального закладу з урахуванням думки зацікавлених сторін; підтримка керівництвом принципів якості як невід'ємної частини організаційної культури; залучення всього персоналу до процесу поліпшення діяльності університету; постійне вдосконалення інституційних процесів та системний підхід до управління.

Серед внутрішньовузівських процедур управління якістю вищої освіти відзначаємо самооцінювання, стратегічне планування, моніторинг та вдосконалення якості вищої освіти. Одним з основних елементів у системі управління якістю вищої освіти є процедура самооцінювання навчального закладу. Характер самооцінювання визначається цілями діяльності та пріоритетами розвитку конкретного вишу. Під час самооцінювання американські ВНЗ орієнтуються на показники ефективності, акредитаційні критерії або індивідуально розроблену систему збалансованих показників.

З'ясовано, що систематичний процес удосконалення якості вищої освіти безпосередньо пов'язаний з формуванням культури якості в університеті. Культура якості культивує атмосферу особистої відповідальності в межах чітко викладених інституціональних стратегій і політики, які поділяються всім колективом і формують цілісну систему.

6. У результаті порівняльного аналізу систем управління якістю вищої освіти України та США встановлено основні розбіжності, які стосуються таких ознак: ступінь автономії університетів, характер акредитації, джерела фінансування вищої освіти, орієнтація систем управління якістю, показники якості освіти, рівень сформованості внутрішньовузівської системи управління якістю освіти, ступінь відкритості інформації щодо результатів діяльності ВНЗ.

Можливими напрямками вдосконалення системи управління якістю вищої освіти в Україні на рівні вищого навчального закладу вважаємо такі: пошук додаткових джерел фінансування, наприклад, через залучення бізнес сектору; активна взаємодія ВНЗ з підприємцями та бізнес-середовищем;

поєднання зовнішнього і внутрішнього оцінювання діяльності ВНЗ; інтенсифікація процесу розробки та впровадження систем управління якістю у ВНЗ, орієнтованих на вдосконалення якості освіти; збереження балансу між вдосконаленням якості освіти та підзвітністю ВНЗ перед державою і громадськістю; вдосконалення такого засобу оцінювання педагогічної діяльності викладачів, як анкетування студентів щодо їхньої задоволеності якістю освіти; поглиблення професіоналізації кадрів управління в галузі освіти; формування стійкої культури якості в університеті.

Дисертація не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. У перспективі вивчення окресленої проблеми може бути продовжено в напрямку більш докладного зіставного аналізу систем управління якістю вищої освіти в Україні та США, детального вивчення моделей управління якістю освіти, орієнтованих на вдосконалення діяльності, з метою напрацювання практичних рекомендацій для використання органами управління вищою освітою України та адміністрацією вищих навчальних закладів.

Список опублікованих праць за темою дисертації:

1. Калініна О. Сутність моделі загального управління якістю освіти у ВНЗ / О. Калініна // Зб. наук. пр. Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Сер. : Педагогічні та психологічні науки. – Хмельницьк : Вид-во НАДПСУ, 2011. – № 61. – С. 40–42.
2. Калініна О. Розвиток концепції якості в контексті американської вищої освіти / О. Калініна // Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Сер. : Педагогічні науки. – Луганськ, 2012. – № 7 (242). – С. 200–208.
3. Калініна О. Порівняльний аналіз показників якості американської вищої освіти / О. Калініна // Зб. наук. пр. Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Сер. : Педагогічні та психологічні науки. – Хмельницьк : Вид-во НАДПСУ, 2013. – № 1 (66). – С. 54–62.
4. Калініна О. Інституційні процедури управління якістю вищої освіти / О. Калініна // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер. : Педагогіка і психологія. Зб. ст. – Ялта : РВВ РВНЗ КГУ, 2013. – Вип. 39. – Ч. 3. – С. 163–171.
5. Kalinina O. Higher education quality assurance in Ukraine and the USA (Comparative aspect) / O. Kalinina // European Researcher. – 2013. – № 12-1 (64). – С. 2834–2840.

Додаткові публікації:

1. Калініна О. Модель досконалості як модель управління якістю у вищих навчальних закладах США / О. Калініна // Управління освітнім

закладом : стан проблем, стратегії розвитку : Матеріали Міжн. наук.-практ. конф. – Одеса : ПНПУ, 2011. – С. 17–19.

2. Калініна О. Використання промислових моделей управління якістю у вищих навчальних закладах США / О. Калініна // Якість освіти – управління, сертифікація, визнання : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Краматорськ : ДДМА, 2011. – С. 226–232.

3. Калініна О. Самооцінювання в системі управління якістю освіти американських університетів / О. Калініна // Ділове та публічне адміністрування : Мат. III Міжнар. наук.-практ. конф. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2013. – С. 72–75.

4. Калініна О. Оцінювання студентами ефективності викладання : зарубіжний досвід / О. Калініна // Розвиток сучасної освіти і науки : результати, проблеми, перспективи : Тези III Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених. – Дрогобич : Посвіт, 2015. – С. 209–210.

Анотації

Калініна О. Г. Система управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.01.06 – теорія та методика управління освітою. – ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. – Старобільськ, 2015.

Дисертація присвячена аналізу системи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США. Дослідження було побудоване за такою логікою: теоретичний концентр включав характеристику сутності якості вищої освіти та управління якістю вищої освіти й у загальнонауковому розумінні, і щодо вищих навчальних закладів США, а також встановлення організаційної структури та особливостей функціонування системи управління якістю в американських вишах; методологічний концентр дозволив зосередити увагу на основних підходах до управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США, які були представлені в ретроспективі й сучасній інтерпретації; практичний концентр спрямований на перспективи застосування результатів дослідження у вітчизняній системі вищої освіти.

Виявлено, що інституційний рівень управління є ключовим у системі управління якістю вищої освіти в США, оскільки вона має децентралізований характер. Інституційна система управління якістю будується на засадах моделей управління якістю, адаптованих до умов вищої освіти, таких як Модель досконалості у вищій освіті.

Доведено, що всі американські університети спрямовані на постійне вдосконалення своїх робочих процесів, яке здійснюється за допомогою відділу з управління якістю освіти, створеного з цією метою.

Ключові слова: управління освітою, управління якістю вищої освіти, система управління якістю вищої освіти, вища освіта США, модель управління якістю, вищий навчальний заклад.

Калинина Е. Г. Система управления качеством образования в высших учебных заведениях США – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.01.06 – теория и методика управления образованием. – ГУ „Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко”. – Старобельск, 2015.

Диссертация посвящена анализу системы управления качеством образования в высших учебных заведениях США. Исследование было построено по такой логике: теоретический концентр включал характеристику сущности качества высшего образования и управления качеством высшего образования как в общенаучном смысле, так и в отношении высших учебных заведений США, а также установление организационной структуры и особенностей функционирования системы управления качеством в американских университетах. Это создало предпосылки для обобщения теоретических и организационных основ управления качеством образования в высших учебных заведениях США. Методологический концентр позволил сосредоточить внимание на основных подходах к управлению качеством высшего образования, которые были представлены в ретроспективе и современном толковании. Практический концентр нацелен на перспективы применения результатов исследования в отечественной системе высшего образования.

Выявлено, что институциональный уровень управления является ключевым в системе управления качеством высшего образования в США, так как она носит децентрализованный характер. Институциональная система управления качеством строится на основе моделей управления качеством, адаптированных к условиям высшего образования, таких как Модель совершенства в высшем образовании. Она выступает как инструмент для самооценки вузов, помогает определить приоритет действий, направленных на институциональное совершенствование, обеспечивает базовые критерии для сравнения.

Доказано, что все американские университеты нацелены на постоянное совершенствование своих рабочих процессов, путем привлечения всего персонала в анализ процессов и разработку стратегии их улучшения. Оценка и совершенствование институциональных процессов осуществляется с помощью отдела по управлению качеством образования, созданного для этой цели.

Для украинских высших учебных заведений рекомендовано внедрение систем управления качеством образования на базе моделей, ориентированных

на постоянное совершенствование качества образования, совершенствование взаимодействия вузов с социальной инфраструктурой, углубление профессионализации кадров управления в области образования, формирование устойчивой культуры качества, обеспечение доступности и открытости информации об институциональной деятельности для заинтересованных сторон.

Ключевые слова: управление образованием, управление качеством высшего образования, система управления качеством высшего образования, высшее образование США, модель управления качеством, высшее учебное заведение.

Kalinina O. H. The System of Academic Quality Management in the US Higher Education Institutions – Manuscript.

Thesis for the Candidate's degree in pedagogical sciences, specialty 13.00.06 – theory and methods of education management. – State Institution „Luhansk Taras Shevchenko National University.” – Starobilsk, 2015.

The thesis is devoted to analysis of the system of academic quality management in the US higher educational institutions. The research has been based on the following logic. Theoretical center included determination of the essence of higher education quality and academic quality management as general terms and relating to the US Higher Educational Institutions and also description of organizational structure and peculiarities of the system of quality management in the American universities. Methodological center allowed to concentrate on the main approaches to academic quality management which have been presented in retrospective and in current interpretation. Practical center aimed at perspectives of applying the research findings in the Ukrainian system of higher education.

It was determined that institutional level of management is the most important one in the system of higher education quality management in the USA as it has decentralized nature. Internal system of quality management is built on the basis of quality management models which have been adapted to higher education such as Excellence in Higher Education Model.

It was proved that the American universities are directed at continuous improvement of their key processes which is performed by quality management department created with this purpose.

Key words: academic management, academic quality management, the system of academic management, the US higher education, quality management model, higher education institutions.

Підписано до друку 12.11.2015 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Умовн. др. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № .

Віддруковано ФОП Гечка Т.О.

**49080, м. Дніпропетровськ, вул. Коцюбинського 2/4.
Тел. 099 400 55 36**

**Свідоцтво платника єдиного податку № 2224000000089371
ЄДРПОУ № 3212715263**
